

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	11
Leeswijzer	13

HOOFDSTUK 1

Mensen tussen wal en schip 15

Een project voor bijzondere mensen

1.1	Geschiedenis van de groentetuin	17
1.2	Doel van de tuin	18
1.3	Situatieschets van de tuin	19
1.4	Kenmerken van de deelnemers	20
1.4.1	Verlieservaringen	22
1.4.2	Ervaringen van mislukking	23
1.4.3	Geen ervaring van verbinding	24
1.4.4	Geen ervaring van zingeving	25
1.4.5	Wisselende stemmingen	25
1.4.6	Concentratieproblemen	26
1.4.7	Een sterk gevoel voor rechtvaardigheid	26
1.5	De drie basisbehoeften: autonomie, verbondenheid en competentie	27
1.6	Kwetsbare mensen, kwetsbare groenten	30

HOOFDSTUK 2

De tuin moet steeds mooier worden 31

De aantrekkingskracht van de tuin

2.1	Doel van de tuin als dagbesteding	32
2.2	Appel van de tuin	34
2.2.1	Fysiek werk	35
2.2.2	Veel soorten eetbare planten	35
2.2.3	Verschillend publiek	38
2.3	Opdoen van ervaringen	40
2.3.1	Ervaring van schoonheid	42
2.3.2	Ervaring van zingeving	43
2.3.3	Ervaring van rust	45

2.3.4	Ervaring van eigen invloed	46
2.3.5	Prikkeling van zintuigen	48
2.3.6	Ervaring van beloning	49
2.4	De tuin als middel voor verbinding	50
2.4.1	Een veilige plek	51
2.4.2	Ervaring van verbinding	52
2.5	Aansluiten bij de drie basisbehoeften	52

HOOFDSTUK 3

Ik ben nooit en voor niemand bang **55**

Problemen in de omgang met de deelnemers

3.1	De goed bedoelende hulpverlener	56
3.2	Emoties	59
3.2.1	Emotie aan het begin van de dag	60
3.2.2	Emotie bij regels en afspraken	62
3.2.3	Emotie door druggebruik	62
3.2.4	Emotie bij onrecht	64
3.3	Begeleiders doen het nooit goed	65

HOOFDSTUK 4

Wie heeft er van mijn sla gevreten? **71**

De tuin als optimale werkomgeving

4.1	Ordening van de omgeving	73
4.1.1	Een eigen werkomgeving	73
4.1.2	Invloed op de indeling van de tuin	74
4.1.3	Inrichting van de kantine	77
4.1.4	Herkenbare werkkleding	78
4.1.5	Gereedschap en materialen	79
4.1.6	Bankjes rond de tuin	79
4.1.7	De winkel	82
4.2	Beschikbaarheid van de arbeidstrainer: voortdurende afstemming	85
4.2.1	Afstemming op de beleving van de deelnemer	85
4.2.2	Afstemming op het werk	86
4.2.3	Afstemming door nabijheid	87
4.2.4	Afstemming door instructie	87
4.2.5	Afstemming op de behoefte aan beschikbaarheid	88
4.3	Zo min mogelijk regels en afspraken	89

HOOFDSTUK 5

Zijn dit nou bramen of frambozen?**93****Over methodiek/werkwijze**

5.1	Volledige acceptatie	94
5.2	Respect geven en krijgen	94
5.3	Gebruik van tuintaal	96
5.4	Omgaan met emoties	98
5.5	Gebruikmaken van de appelwaarde van de omgeving	100
5.6	Leren omgaan met energie	102
5.7	Zelf laten ontdekken	103
5.8	Eigen regie	105
5.9	Vergroten van betrokkenheid	106
5.10	Betrokkenheid door dieren	107
5.11	Omgaan met grenzen	110
5.12	Praktische adviezen in de omgang	112
	5.12.1 Laat je niet persoonlijk raken door de taal	112
	5.12.2 Blijf zelf respectvol	113
	5.12.3 Geef complimenten voor wat de deelnemer wel goed doet	114
	5.12.4 Wees duidelijk in je reactie	116
	5.12.5 Maak onderscheid tussen het gedrag en de persoon	116
	5.12.6 Probeer de onderliggende behoefte te ontdekken	117

HOOFDSTUK 6

Ik heb in geen tijden zo'n nuttig werk gedaan**119****Effect van de tuin op de deelnemers**

6.1	Ontwikkeling van motivatie	121
6.2	Motivatie en welbevinden	124
	6.2.1 Meer eigen initiatief	125
	6.2.2 Meer durven	125
	6.2.3 Verbetering contact	128
	6.2.4 Leren samenwerken	129
	6.2.5 Verbetering zelfvertrouwen	129
	6.2.6 Minder psychische klachten	131
	6.2.7 Regulering van gebruik	132

HOOFDSTUK 7

Met mij is er eigenlijk niks aan de hand **133**

Over maatschappelijke integratie

7.1	Knelpunten rond maatschappelijke integratie	134
7.1.1	Doelen zijn te ambitieus	134
7.1.2	Tegenstrijdige regelgeving	136
7.1.3	Geen begeleiding op maat	137
7.1.4	Overschatting van deelnemers	138
7.2	Spanningsveld tussen productie-eisen en draagkracht van de deelnemers	139
7.2.1	Vooraf productie-eisen neerleggen lukt vaak niet	140
7.2.2	Productie ontstaat soms spontaan	141
7.2.3	Draagkracht verschilt van dag tot dag	141
7.2.4	Samenwerking leidt niet altijd tot meer productie	143
7.3	Metten is lang niet altijd weten	144
7.4	Een andere manier van meten: de competentielijst	146
7.5	Voorwaarden voor maatschappelijke integratie	149

HOOFDSTUK 8

Ik ben geen engeltje **151**

Over perspectief

8.1	Verantwoordelijkheid dragen	152
8.2	Doorstroming naar een andere vorm van beschermd werken	155
8.3	Creëren van passende doorstroombanen	156

HOOFDSTUK 9

Ik wist niet dat ik dit kon **159**

Samenvatting en aanbevelingen

9.1	Professionaliteit van de arbeidstrainer	160
9.2	Voorwaarden voor materialen en gereedschappen	161
9.3	Rol van de maatschappij	162
9.4	Slotbeschouwing	162
	Dankwoord	165
	Bijlage: Evaluatieformulier	167
	Literatuur	173